
Spis treści

Wprowadzenie	
Sławomir Franek	15

Część I

DYLEMATY ZARZĄDZANIA DŁUGIEM PUBLICZNYM

1. Dług publiczny a wieloletnia prognoza finansowa na przykładzie doświadczeń Białegostoku	
Paweł Piątkowski	19
Wstęp	20
1.1. Rozwiązania instytucjonalne w zakresie zadłużenia samorządów	20
1.2. Wieloletnia prognoza finansowa w zarządzaniu długiem samorządu	25
1.3. WPF w praktyce budżetowej na przykładzie miasta Białegostoku	30
Podsumowanie	34
Bibliografia	35
2. Problemy długu publicznego w ujęciu wieloletnim	
Andrzej Wernik	37
Wstęp	37
Podsumowanie	50
Bibliografia	50
3. Czy ma sens prawne ograniczanie długu publicznego?	
Jerzy Żyżyński	52
Wstęp	52
Podsumowanie	68
Bibliografia	68

Część II

PLANOWANIE WIELOLETNIE – OCENA ROZWIĄZAŃ STOSOWANYCH W POLSCE

4.	Ewolucja procesów planistycznych w JST	
	Marek Dylewski	70
	Wstęp	71
4.1.	Proces planowania a planowanie budżetowe w JST	71
4.2.	Przegląd metod planowania budżetowego	74
4.3.	Uwarunkowania procesów planowania budżetowego w Polsce	79
	Podsumowanie	80
	Bibliografia	81
5.	Planowanie wieloletnie jako element realizacji zadań inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego	
	Małgorzata Dworakowska	83
	Wstęp	83
5.1.	Decentralizacja zadań publicznych na rzecz jednostek samorządu terytorialnego	84
5.2.	Planowanie wieloletnie w działalności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego	89
	Podsumowanie	95
	Bibliografia	96
6.	Wieloletni Plan Finansowy Państwa – odchylenia od wzorca wieloletniego planowania budżetowego	
	Sławomir Franek	99
	Wstęp	99
6.1.	Wieloletnie planowanie budżetowe – cechy i wzorce	100
6.2.	Wieloletni Plan Finansowy Państwa – ewolucja stosowanych rozwiązań	103
6.3.	Wieloletni Plan Finansowy Państwa – realizacja wzorca wieloletniego planowania budżetowego	111
	Podsumowanie	115
	Bibliografia	116
7.	Implikacje wieloletniego planowania budżetowego w Hiszpanii	
	Jarosław Marczak	117
	Wstęp	117
7.1.	Podstawy prawne planowania budżetowego w Hiszpanii	119
7.2.	Hiszpański sektor publiczny	121
7.3.	Budżet Ogólny Państwa	123
7.4.	Hiszpańskie zasady budżetowe	125
7.5.	Hiszpańska procedura budżetowa	127
7.6.	Główne dochody budżetowe w Hiszpanii	131
7.7.	Główne wydatki budżetowe w Hiszpanii (według programów)	131
7.8.	Budżet, planowanie budżetowe a wspólnoty autonomiczne	133
	Podsumowanie	133
	Bibliografia	134

8. Proces planowania dotacji celowych na zadania zlecone jednostek samorządu terytorialnego. Problemy dyskusyjne	
Grażyna Krasowska-Walczak	136
Wstęp	137
8.1. Teorie i koncepcje samorządu terytorialnego a planowanie budżetowe	139
8.2. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej	141
8.3. Dotacje celowe na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej	144
8.4. Dokładność ujęcia dotacji celowych na zadania zlecone jednostek samorządu terytorialnego w budżecie państwa	146
Podsumowanie	153
Bibliografia	155
9. Konsekwencje różnicowania zadań publicznych w systemie planowania wieloletniego	
Krystyna Piotrowska-Marczak	158
Wstęp	158
Czynniki warunkujące zakres zadań publicznych	159
9.1. Istota budżetowania zadaniowego w systemie planowania wieloletniego	160
9.2. Różnicowanie czy unifikacja zadań publicznych w systemie planowania wieloletniego	165
Podsumowanie	169
Bibliografia	169
10. Zasady budżetowe w świetle zagadnienia planowania wieloletniego	
Katarzyna Smolny, Małgorzata Galecka	171
Wstęp	171
10.1. Planowanie wieloletnie w Polsce	174
10.2. Rozwój zasad planowania budżetowego	177
Podsumowanie	183
Bibliografia	184
11. Wieloletnie planowanie finansowe w zakresie bezpieczeństwa narodowego	
Konrad Stańczyk	186
Wstęp	186
11.1. Planowanie wieloletnie w Polsce	188
11.2. Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego	190
11.3. Wieloletni Plan Finansowy Państwa	194
11.4. Stan osobowy Sił Zbrojnych RP	198
Podsumowanie	198
Bibliografia	199
12. Nowe regulacje dotyczące Wieloletniego Planu Finansowego Państwa jako szansa na zwiększenie znaczenia planowania wieloletniego	
Zofia Springer	201
Wstęp	201
12.1. Argumenty za i przeciw wprowadzeniu wieloletniego planowania	202
12.2. Dotychczasowe doświadczenia w zakresie funkcjonowania WFPF	204

12.3. Rozwiązania prawne dotyczące WPPF obowiązujące od 2014 r., które mogą zwiększyć znaczenie planowania wieloletniego i efektywność realizacji zadań publicznych	212
Podsumowanie	218
Bibliografia	218
13. Budżet <i>tax expenditures</i> jako element planowania wieloletniego	
Adam Wyszowski	221
Wstęp	222
13.1. Istota planowania wieloletniego w finansach publicznych	223
13.2. Wieloletni plan finansowy jako instrument planowania strategicznego	225
13.3. Istota budżetu <i>tax expenditures</i>	226
13.4. Budżet <i>tax expenditures</i> jako element planowania strategicznego	232
Podsumowanie	234
Bibliografia	234
14. Finansowanie funkcji władz publicznych w Polsce a planowanie wieloletnie	
Wiesława Ziółkowska	236
Wstęp	236
14.1. Ewolucja prawnych regulacji planowania finansowego	238
14.2. Finansowanie funkcji publicznych	240
Podsumowanie	248
Bibliografia	249

Część III

EFEKTYWNOŚĆ JAKO KRYTERIUM OCENY FUNKCJONOWANIA SEKTORA FINANSÓW PUBLICZNYCH

15. Efektywność form organizacyjnych realizacji wybranych zadań dużych miast w Polsce w kontekście pobierania opłat za usługi	
Marcin Będzieszak	251
Wstęp	252
15.1. Zasada ogólności a formy organizacyjne realizacji zadań	252
15.2. Odpłatność za usługi komunalne jako źródło finansowania zadań	255
15.3. Metodologia badania	261
15.4. Efektywność jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych i spółek komunalnych w dużych miastach	262
Podsumowanie	266
Bibliografia	267

16. Bez pomiaru nie ma poprawy, czyli wyzwania związane z mierzeniem efektywności audytu wewnętrznego	
Agnieszka Giebel	270
Wstęp	271
16.1. O efektywności	271
16.2. Podstawowe informacje dotyczące audytu wewnętrznego	273
16.3. Podstawy i narzędzia pomiaru efektywności w audycie wewnętrznym	274
16.4. Benchmarking jako źródło danych porównawczych	278
16.5. Efektywność audytu wewnętrznego na podstawie raportu benchmarkingowego z 2013 roku	281
Podsumowanie	283
Bibliografia	284
17. Ocena złożoności zadaniowego planu wydatków budżetu państwa oraz skuteczności osiągania planowanych wartości mierników efektów w latach 2011–2014	
Teresa Lubińska	286
Wstęp	286
17.1. Finansowo-księgowy nurt badań budżetowania zadaniowego – jako główny nurt w obszarze efektywności wydatków publicznych	287
17.2. Wybór zadań i podzadań związanych z multikulturalizmem	290
17.3. Przegląd planowanych i wykonanych wartości mierników efektów dla zadań i podzadań multikulturalizmu	291
17.4. Ocena skuteczności realizacji planowanych na 2011 r. wartości dla mierników efektów oraz ich transparentność dla obszaru multikulturalizmu	302
17.5. Przegląd mierników efektów dla multikulturalizmu w zestawieniu „Wydatki państwa w układzie zadaniowym” za 2012 r. oraz w zestawieniu „Planowanie w układzie zadaniowym” w 2013 r. i w 2014 r.	306
17.6. Silne i słabe strony „wydatków państwa w układzie zadaniowym” sformułowane przez zespoły studenckie w projektach dla wybranych dysponentów	310
Podsumowanie	311
Bibliografia	313
18. Wskaźniki jakości rządzenia jako miary społecznych efektów sektora publicznego	
Danuta Miłaszewicz	315
Wstęp	315
18.1. Sektor publiczny i jego zadania	316
18.2. Społeczne efekty sektora publicznego	319
18.3. Sposób rządzenia (<i>governance</i>) – istota i pomiar	321
18.4. Jakość rządzenia w Polsce – analiza porównawcza	324
Podsumowanie	327
Bibliografia	328

19. Nowe Zarządzanie Publiczne a instrumenty racjonalizacji gospodarki finansowej samorządu terytorialnego w Polsce Marzanna Poniatowicz	331
Wstęp	332
19.1. Podstawowe postulaty koncepcji Nowego Zarządzania Publicznego w aspekcie racjonalizacji gospodarki finansowej JST	332
19.2. Nowoczesne instrumenty zarządzania finansami samorządowymi a postulaty Nowego Zarządzania Publicznego	334
19.3. Wykorzystanie nowoczesnych instrumentów zarządzania finansami przez JST i kluczowe problemy z tym związane	335
Podsumowanie	349
Bibliografia	350
20. Wybrane aspekty badania efektywności jako kryterium w zarządzaniu publicznym w UE Marta Postuła	352
Wstęp	353
20.1. Analiza efektywności elementem poprawy jakości finansów publicznych	353
20.2. Uwarunkowania prawne prowadzenia analizy efektywności wydatków w zarządzaniu publicznym na przykładzie Polski	355
20.3. Uwzględnienie aspektu efektywności na poziomie Unii Europejskiej	357
20.4. Analiza efektywności a priorytetowy kierunek wydatków z budżetu UE dot. zmiany klimatu	359
20.5. Warunki efektywności wydatków publicznych na rzecz ograniczenia negatywnych efektów zewnętrznych dot. zanieczyszczeń	361
20.6. Czynniki wpływające na efektywność wydatków publicznych	364
Podsumowanie	366
Bibliografia	367
21. Mierniki jako narzędzie pomiaru efektywności budżetu zadaniowego Małgorzata Twarowska	369
Wstęp	369
21.1. Mierniki budżetu zadaniowego a jego efektywność	370
21.2. Budżet zadaniowy i kontrola zarządcza	373
21.3. Audyt efektywnościowy w budżecie zadaniowym	376
21.4. Ograniczenia efektywności budżetu zadaniowego	377
Podsumowanie	378
Bibliografia	379
22. Implementacja zasady efektywności wydatków publicznych w ustawie o finansach publicznych Artur Walasik	381
Wstęp	381
22.1. Rekonstrukcja układu zadaniowego w kontekście implementacji zasady efektywności wydatków publicznych	382
22.2. Interpretacja zasady efektywności wydatków publicznych (art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy o finansach publicznych) w kontekście pojęcia „dane nakłady”	386

22.3. Interpretacja zasady efektywności wydatków publicznych (art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy o finansach publicznych) w kontekście pojęcia „najlepsze efekty”	389
Podsumowanie	392
Bibliografia	393
23. Ekonomiczne i prawne instrumenty zapewnienia efektywności wydatków gmin	
Magdalena Ziolo	395
Wstęp	395
23.1. Efektywność jako przesłanka w procesie wydatkowania środków publicznych	396
23.2. Budżet zadaniowy i strategiczna karta wyników jako formy oddziaływania władz lokalnych na efektywność ponoszonych wydatków publicznych	399
23.3. Analiza i ocena rozwiązań oddziałujących na efektywność wydatków publicznych na podstawie wyników badania ankietowego gmin	403
Podsumowanie	406
Bibliografia	407

Część IV

EFEKTYWNOŚĆ ZADAŃ PUBLICZNYCH

24. Propozycja metody opartej na zbiorach rozmytych w benchmarkingu jakości usług organizacji sektora publicznego	
Krzysztof Błoński, Bartłomiej Jefmański	409
Wstęp	410
24.1. Teoria zbiorów rozmytych	413
24.2. Fuzzy TOPSIS	418
24.3. Metodyka badania	422
24.4. Wyniki przeprowadzonych badań	423
Podsumowanie	428
Bibliografia	428
25. Fakultatywna pomoc publiczna dla wytwórców energii elektrycznej objętych unijnym systemem handlu emisjami w latach 2013–2019	
Grażyna Borys	431
Wstęp	431
25.1. Identyfikacja istotnych problemów pomocy publicznej dla wytwórców energii elektrycznej	434
25.2. Kwalifikowanie państw-donatorów pomocy i jej beneficjentów	436
25.3. Wartość indywidualnej i skumulowanej pomocy publicznej	437
25.4. Monitoring przebiegu pomocy i egzekwowanie obowiązków przez donatorów i beneficjentów	441
Podsumowanie	444
Bibliografia	445

26. Wieleoletnie planowanie i ewaluacja w świetle specyfiki sektora kultury	
Małgorzata Dąbrowska	447
Wstęp	448
26.1. Specyfika sfery kultury	449
26.2. Finansowanie instytucji kultury – potrzeba wprowadzenia wieloletnich planów i budżetów zadaniowych	452
26.3. Wątpliwości na temat wiarygodności danych w związku z wielkością sektora, pracy instytucji artystycznych, badań publiczności	456
26.4. Kontrola, monitoring, ewaluacja	459
Podsumowanie	463
Bibliografia	463
27. Sprawna administracja podatkowa gwarantem stabilności finansów publicznych	
Jerzy Grygierzec	466
Wstęp	466
27.1. Natura sprawności	467
27.2. Administracja podatkowa	472
27.3. Przykładowe obszary poprawy sprawności administracji podatkowej	473
Podsumowanie	480
Bibliografia	482
28. Koszty i efekty w cyklu edukacyjnym – konsekwencje edukacyjne i ekonomiczne	
Antoni Jeżowski	484
Wstęp	484
28.1. Sporo danych i co dalej?	487
28.2. Efektownie czy efektywnie?	488
28.3. Analizy finansowe, ale po co?	496
28.4. Demografia też ważna	501
Podsumowanie	503
Bibliografia	504
29. Benchmarking w zarządzaniu placówką szkolną	
Regina Lenart	507
Wstęp	507
29.1. Podstawowe założenia benchmarkingu	508
29.2. Charakterystyka systemu oświaty	511
29.3. Benchmarking w zarządzaniu placówką szkolną	516
Podsumowanie	522
Bibliografia	523
30. Ocena dokonań w polityce społecznej na przykładzie ochrony zdrowia i integracji osób niepełnosprawnych	
Natalia Marska-Dzioba, Izabela Nawrońska	524
Wstęp	524
30.1. Problem pomiaru dokonań w polityce społecznej	525
30.2. Pomiar dokonań w systemie ochrony zdrowia	528

30.3. Pomiar dokonań w polityce integracji osób niepełnosprawnych	538
Podsumowanie	547
Bibliografia	548
31. Benchmarking szpitali w Polsce. Identyfikacja korzyści i rzeczywistych interesariuszy	
Maria Węgrzyn	551
Wstęp	551
31.1. Opieka zdrowotna w zadaniach administracji samorządowej	552
31.2. Ocena zarządzania szpitalem	553
31.3. Benchmarking działalności leczniczej (pozamedycznej)	554
31.4. Benchmarking szpitali w Polsce	555
Podsumowanie	563
Bibliografia	564
32. Jakość lokalnych usług publicznych jako czynnik kształtowania wybranych źródeł dochodów gmin w Polsce	
Dorota Wyszowska	566
Wstęp	567
32.1. Pojęcie jakości lokalnych usług publicznych i metody jej pomiaru	568
32.2. Standaryzacja lokalnych usług publicznych jako wymóg uwzględnienia jakości usług publicznych w dochodach JST	571
32.3. Jakość lokalnych usług publicznych a konstrukcja wybranych źródeł dochodów gmin w Polsce	572
Podsumowanie	577
Bibliografia	578